

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2021

Mäntsälän valtuustolle

Sisällysluettelo

1 Tarkastuslautakunnan toiminta ja tilintarkastus	3
1.1 Kokoonpano	3
1.2 Toiminnan tarkoitus ja tehtävät	3
1.3 Toiminta ja toimintamuodot.....	4
1.4 Arviointikertomuksen käsittelyprosessi	4
2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	5
2.1 Strategiset tavoitteet	5
2.1.1 Kunnan talous.....	5
2.1.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	7
2.2 Kuntakonsernin talous	8
2.3 Tarkastuslautakunnan arvio talouden arviointimenettelyn kriteereiden täyttymisestä ..	8
3 Henkilöstö	9
4 Tavoitteiden toteutuminen palvelualuekohtaisesti	10
4.1 Hallintopalvelut	10
4.2 Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	12
4.3 Tekninen ja elinvoimapalvelut.....	13
4.4 Kuntakehityspalvelut	14
5 Investoinnit.....	15
6 Kuntakonserniin kuuluvat yhtiöt	15
6.1 Nivos Oy	16
6.2 Mäntsälän Kodit Oy.....	16
6.3 Mäntsälän Jäähalli Oy	16
6.4 Mäntsälän Yrityskehitys Oy	17
6.5 Mäntsälän toimistotalo Oy.....	17
7 Muut havainnot	18
8 Vuoden 2020 arviointikertomuksen vastineet	18
9 Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle	18

1 Tarkastuslautakunnan toiminta ja tilintarkastus

1.1 Kokoonpano

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuoden 2021 arvioinnissa:

Varsinainen jäsen

Laukkanen Erkki, puheenjohtaja
Pekkinen Pauli, varapuheenjohtaja
Kuokkanen Harri
Lujamaa-Reisner Leena
Huittinen Tanja

Varajäsen

Auvinen Marko
Goltz Pauli
Välimaa Mikko
Jores Minttu
Reinikainen Tea

Tarkastuslautakunnan kokousten pöytäkirjanpitäjänä ovat toimineet BDO Auditor Oy:n tilintarkastajat Varpu Vilkkonen ja Mark Lassfolk.

1.2 Toiminnan tarkoitus ja tehtävät

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten kuntalain 121 §:n nojalla (KunL 410/2015). Tarkastuslautakunnan valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Kuntalain 125 §:n nojalla tarkastuslautakunnan tehtävänä on hankkia mahdollisesta tilintarkastuskertomuksesta tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kunnanhallituksenlausunto.

Sen lisäksi, mitä kuntalaissa säädetään, tarkastuslautakunnan tehtävänä on valtuuston hyväksymän kunnan hallintosäännön perusteella seurata tilintarkastuksen toteutumista ja huolehtia tilintarkastuksen voimavarojen riittävydestä sekä tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

1.3 Toiminta ja toimintamuodot

Kuntalain perusteella talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet (KunL 110 §). Kunnanhallituksen on tilikaudelta laadittava kunnan ja kuntakonsernin tilinpäätös, johon kuuluvat kunnan ja konsernin tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus (KunL 113 §). Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitysvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta (KunL 115 §).

Tarkastuslautakunta on oman arviointisuunnitelman mukaan perehtynyt vuoden 2021 arvioinnissa kunnan voimassa oleviin strategioihin, talousarvioon, toiminta- ja taloussuunnitelmaan, konsernin toimivuuteen, sisäisen valvonnan järjestämiseen ja riskienhallintaan, investointeihin, henkilöstötilanteeseen hallintopalveluihin ja sivistyslautakunnan toimialaan sekä Mäntsälän Yrityskehitykseen.

Kunnan palvelutuotantoon ja toimintaan tarkastuslautakunta on perehtynyt haastattelemalla toimielinten jäseniä, johtavia viranhaltijoita ja henkilökuntaa. Toimintaan liittyviä tietoja ovat tarkastuslautakunnan jäsenet saaneet myös kuntalaisilta. Tarkastuslautakunta on seurannut tavoitteiden toteutumista osavuositarkastuksista. Arvioinnissa on hyödynnetty myös tilintarkastajan raportointia. Vaalikaudelle 2021–2025 valittu tarkastuslautakunta on vuonna 2021 kokoontunut neljä kertaa. Lisäksi arviointityötä on jatkettu vuoden 2022 aikana neljässä kokouksessa.

Kunnan tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy. Vastuullisena tilintarkastajana on vuoden 2021 osalta toiminut CCSA, CFE, CIA, CISA, JHT, KHT, LPEC Piia-Tuulia Rauhala. Avustavana tarkastajina ovat toimineet tarkastajat Varpu Vilkkonen, Iina Huhtamäki sekä HT, JHT Mark Lassfolk.

1.4 Arviointikertomuksen käsittelyprosessi

Tarkastuslautakunta suosittaa seuraavaa arviointikertomuksen käsittelyprosessia:

- Arviointikertomuksen esittely valtuustolle
- Arviointikertomuksen hallituskäsittely, jossa tarkastuslautakunnan suositukset annetaan toimeksi eri hallintokunnille
- Suositusta koskevien asioiden lautakuntakäsittely, jos suositusta koskevalle asialle on lautakunta tai muu valmisteleva luottamushenkilöelin
- Vastineet tarkastuslautakunnalle ja kunnanhallitukselle syyskuun loppuun mennessä
- Vastineet valtuuston kokoukseen 11.10.2022.

2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

2.1 Strategiset tavoitteet

Tarkastuslautakunta on vuoden 2021 arviointityötä tehdessään kuullut eri hallinnonalojen johtavia viranhaltijoita arvioidakseen kuntastrategian toteutumista ja käynyt läpi vuoden 2021 tilinpäätöksen. Tarkastuslautakunta on arvioinut tilinpäätöksen hallinnonaloittain kirjattujen tavoitteiden toteutumista. Toimialakohtaisten tavoitteiden toteuman arviointia käsitellään yksityiskohtaisemmin luvussa 4.

Yhteiset strategiset tavoitteet on asetettu kaikille palvelualueille. Tavoitteiden näkökulmia ovat asukkaat ja hyvinvointi, talous, kuntalaisten palvelut, asuminen ja maankäyttö sekä elinkeino ja työllisyys. Toteutumat on arvioitu liikennevalovärein: *vihreä=tulee toteutumaan tai on toteutunut, keltainen=osittain toteutunut ja punainen=tavoite ei tule toteutumaan*. Arvioitavia tavoitteita on yhteensä 33 kpl. Tavoitteista 21 kpl on toteutunut tai toteutuu, tavoitteista kolme ei toteudu ja yhdeksän on toteutunut osittain.

Valtuusto hyväksyi joulukuun 2021 kokouksessa Mäntsälän uuden kuntastrategian vuosille 2022-2025. Toiminta-ajatuksena on kuntalaisten hyvinvoinnin ja yhteisön elinvoimaisuuden edistäminen.

2.1.1 Kunnan talous

Mäntsälän vuoden 2021 tilinpäätös toteutui 0,7 milj. euroa muutettua budjettia paremmin. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna tulos oli huomattavasti parempi. Mäntsälän kunnan tilikauden tulos oli 0,9 milj. euroaylijäämäinen (edell. vuosi +0,9 milj. euroa). Hyvän tuloksen pääasiallinen syy oli alkuperäistä arviota noin 5,4 milj. euroa arvioitua suuremmat verotulot. Kaikissa verolajeissa oli huomattavaa kasvua vuoteen 2020 verrattuna. Toimintakate oli edellisen vuoteen tasoa. Vuosikate oli 15,7 milj. euroa (edell. vuosi 13,8 milj. euroa).

Koronatuilla on ollut merkittävä vaikutus kunnan talouteen vuosina 2020 ja 2021. Tässä laskelmassa ei ole huomioitu koronan aiheuttamia kustannuksia tai supistustoimien johdosta tulleita säästöjä. Kunta on saanut koronatukea osana peruspalveluiden valtionosuutta 5,958 milj. euroa ja yhteisöverojen jako-osuutta 1,449 milj. euroa vuonna 2020. Tukien yhteissumma on 7.407 milj. euroa. Ilman em. tukia, kunnan vuoden 2020 tilinpäätös olisi ollut yli 6,0 milj. euroa.

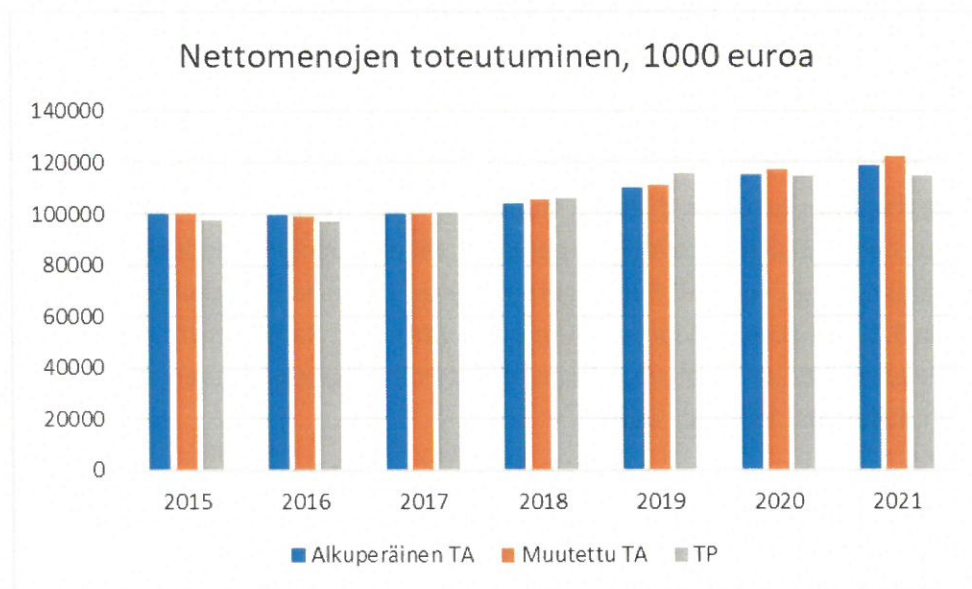
Vuonna 2021 koronatukena kunta on saanut osana peruspalvelujen valtionosuutta 171.661 euroa, osana Keusoten maksuosuutta 6,688 milj. euroa ja osana yhteisöveron jako-osuutta 1,288 milj. euroa. Tukien yhteissumma 8,148 milj. euroa. Vastaavasti kunnan valtionosuus putosi 12 %, kun vuoden 2021 koronatuki siirtyi Keusoten haettavaksi ja sitä kautta kunnan maksuosuus pienentyi. Ilman em. tukia kunnan vuoden 2021 tilinpäätös olisi ollut alijäämäinen.

Tarkastuslautakunta on vertaillut alla olevassa taulukossa kunnan keskeisten tunnuslukujen kehitystä edelliseen vuoteen.

Talouden keskeiset tunnusluvut			
Tunnusluku	2021	2020	Kehitys edelliseen vuoteen
Vuosikate poistoista, %	178	107	
Omavaraisuusaste, %	54,6	55,4	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	77,9	73	
Taseen ylijäämä, €/asukas	3423	3405	
Lainat €/asukas	4742	4288	
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,2	
Kassan riittävyys, pv	16	30	
Investointien tulorahoitus, %	233,8	406,4	

Taloudesta on todettavissa, että valtaosa tunnusluvuista on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna, tosin kassanriittävyys ja investointien tulorahoitus-% on heikentynyt.

Kunnan nettomenot (toimintakate) ovat vuosina 2015-2021 kehittyneet seuraavasti:

Kunnan nettomenot ovat vuosina 2015-2016 ja 2021 toteutuneet talousarviota paremmin. Vuoden 2017 nettomenot toteutuivat lähes talousarvion mukaisena ja vuosina 2018-2019 selvästi alkuperäistä talousarviota heikompina. Vuosien 2020-2021 toteutuma on talousarviota parempi. Vuosien 2018-2019 kehityssuunta oli kunnan toimintamenojen liian voimakas kasvu suhteessa verotulojen ja valtionosuuksien kehitykseen. Em. kehityssuunta pysähtyi vuoden 2020 hyvän tuloksen johdosta ja sama kehitys jatkui vuonna 2021 koronatuken ansiosta. Kunnan nettomenot ovat kasvaneet n. 18 % vuodesta 2015. Verotulot ja valtionosuudet yhteensä ovat kasvaneet vastaavasta ajankohdasta vain n. 18 %.

2.1.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta on arvioinut kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seuraavassa taulukossa. Arvioinnissa on käytetty värisymboleita, joiden perusteella neljä täysin vihreää ympyrää merkitsee, että toimiala on saavuttanut tavoitteensa kokonaan.

Toimiala	Tarkastuslautakunnan arviotavoitteiden toteutumisesta	Tarkastuslautakunnan kommentit
Hallintopalvelut		+ Kunnan asukasmäärä kasvoi hieman jo kolmantena vuotena peräkkäin + Talousarvion määrärahoissa pysyttiin - Keusoten tuottavuusohjelman mukaisia tavoitteita ei saavutettu + Keusoten perusterveydenhuollon kustannukset toteutuivat lähes suunnitellusti, erikoissairaanhoidon kuluista tuossa palautusta (koronatuett) + Velkamäärän kasvu taittui
Sivistyspalvelut		+ Muutetun talousarvion tavoitteet ylitettiin +/- Mäntsälä 2026 ohjelmaa toteutettiin, mutta seurannassa ongelmia - Toimintaa sopeutettiin koronarajoitettiin, mikä vaikutti toiminnallisten tavoitteiden toteutumiseen
Hyvinvointipalvelut		+ Talousarvion määrärahoissa pysyttiin - Tavoitteet saavutettiin osittain (koronarajoitteet ja organisaatiomuutos) ja tuloarviot eivät toteutuneet
Tekniset palvelut		+ Investoinnit ja talousarvio toteutuivat pääsääntöisesti suunnitelmien mukaisesti - Säästötavoitteet eivät toteutuneet kaikilta osin + Organisaatiomuutokset ovat toteutuneet tavoitteiden mukaisesti - Työllisyydenhoidon kustannusten kasvu
Kuntakehityspalvelut		+ Talousarvion määrärahoissa pysyttiin + Tonttikauppa kävi hyvin - Yleiskaava viivästyi + Asemakaavoitus eteni suunnitellusti

Yhteenvedona voidaan todeta, että verotulojen myönteinen kehitys ja Keusoten talousarvion alittuminen olivat merkittävimmät tekijät talousarvion tavoitteiden toteutumisessa. Huomioitavaa on, että Keusoten hyvä tilanne selittyy koronatuella.

Toimialakohtaisten tavoitteiden asettelussa tulee kiinnittää huomiota tavoitteiden yhdenmukaisuuteen ja mitattavuuteen. Lisäksi tavoitteiden tulee olla johdettavissa kuntastrategiasta.

2.2 Kuntakonsernin talous

Kuntakonsernin tilinpäätöksen tunnusluvut ovat parantuneet edellisestä vuodesta. Konsernin lainakanta laski edellisvuodesta 5 milj. euroa. Lainakanta oli vuoden 2021 lopussa 193 milj. euroa (v. 2020 vuonna 198 milj. euroa). Kuitenkin vuosi 2022 sisältää paljon epävarmuutta. Energian saatavuus ja sen hinta sekä mahdolliset alaskirjaukset tulevat tuottamaan Nivos-konsernille haasteita.

Konsernin omavaraisuusaste on 24,9 % (2020: 23,2 %) ja suhteellinen velkaantuneisuus 95,4 % (2020: 99,9 %). Konsernin velkaantuminen on hieman taittunut. Konsernin taseessa on kertynyttä ylijäämää (34,3 milj. euroa). Ylijäämä vahvistui edellisestä vuodesta konsernin tuloksen 8,0 milj. euroa verran.

2.3 Tarkastuslautakunnan arvio talouden arviointimenettelyn kriteereiden täyttymisestä

Kuntatalouden tasapainottamisesta säännellään Kuntalain 110 ja 118 §:ssä. Kuntalain mukaan kunnan ja valtion on yhdessä selvitettävä kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut ja ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos kunta ajautuu erityisen vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu ja uusittu laki tuli voimaan 1.3.2019. Seuraavassa taulukossa on esitetty kunnan kriisikuntakriteerien toteutuminen. Vuonna 2021 mikään kriteeri ei ylittynyt.

<p>1. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää kolmessa vuodessa TAI</p>	<p>✓ Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää 71,3 miljoonaa euroa 3423 euroa/asukas</p>
<p>2. Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltävässä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa TAI</p>	<p>✓ Konsernitaseessa on ylijäämää vuodelta 2021; 1 647 /asukas sekä vuodelta 2020; 1 266/asukas</p>
<p>3. Kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:</p> <p>a) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;</p> <p>b) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti</p> <p>c) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitalinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitalinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla</p> <p>d) konsernitalinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.</p>	<p>✓ Konsernin vuosikate oli vuonna 2021 yli 80 % eli 146 %</p> <p>✓ Kunnan tuloveroprosentti oli 21 % (keskimääräinen tuloveroprosentti kunnissa 19,96 %).</p> <p>✓ Konsernin lainat ja vastuut €/asukas olivat 10934 euroa. Kuntakonsernien asukaskohtainen lainamäärä vuonna 2020 oli 7457 euroa/asukas.</p> <p>✓ Konsernitalinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on yli 0,8 eli 1,0</p>

Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Vuoden 2021 talousarviolaadinnan yhteydessä hyväksyttiin kunnan talouden tasapainottamiseen tähtäävä Mäntsälä 2026 -ohjelma, jolla pyritään pysäyttämään kunnan talouden heikentyminen, kääntämään kuntakonsernin velkaantuminen laskevalle uralle ja turvaamaan kuntastrategian mukainen toiminta. Määritetyt sopeuttamistoimenpiteet olivat yhteensä ajanjaksolle 2020-2026 yhteensä 10,05 milj. euroa, josta vuonna 2020 toteutettiin 0,43 milj. euroa ja vuodelle 2021 kohdistuvia toimenpiteitä oli 4,4 milj. euroa. Sopeuttamistoimenpiteistä toteutui palvelualueiden arvioiden mukaan 3,9 milj. euroa. Sopeuttamisohjelman mukaisten toimenpiteiden seuraaminen on todettu haastavaksi, koska kaikkia toimenpiteitä ei ole yksilöity ja osa 44 toimenpiteistä on keskenään päällekkäisiä. Talouden sopeuttamisohjelmaa tarkastellaan uudelleen vuoden 2022 aikana talousarviolaadinnan yhteydessä, kun vuoden 2023 tulorahoituksesta hyvinvointialueiden aloitettua saadaan tarkempi käsitys.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että sopeuttamisohjelman toimenpiteet laaditaan niin, että niiden toteutuminen on seurattavissa. Uudistuneet kriteerit on syytä ottaa kunnan talouden suunnittelussa ja hoidossa huomioon.

3 Henkilöstö

Mäntsälän kuntastrategiassa on yhtenä strategisena tavoitteena osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön varmistaminen. Henkilöstötyössä lähtökohtana ovat kunnan strategiset tavoitteet, laadukkaiden palvelujen järjestäminen, terveellisyys ja turvallisuus.

Henkilöstömäärä kasvoi hieman edellisvuodesta. Eniten kasvua oli työllistetyissä työntekijöissä, joiden määrä lähes kolminkertaistui. Vuoden lopussa kunnan palveluksessa oli 858 henkilöä (821 v. 2020). Eniten kasvua oli työllistetyissä työntekijöissä, joiden määrä lähes kolminkertaistui. Henkilöstön suurin ikäryhmä on 50-59 -vuotiaat 274 työntekijää.

Henkilöstömenot kasvoivat vuoteen 2020 verrattuna ja olivat yhteensä 36,1 milj. € (34,0 milj. € v. 2020). Palkkojen ja palkkioiden määrä vuonna 2021 oli 28,6 milj. euroa (27,0 milj. € v. 2020). Henkilöstömenot ylittivät talousarvion 0,1 milj. eurolla. Henkilöstökulujen osuus kaikista toimintakuluista oli 28,6 % (27,1 %).

Vuosi 2021 oli toinen perättäinen koronavuosi. Koronapulssikyselyt toteutettiin henkilöstön työhyvinvointitilanteen arvioimiseksi huhtikuussa ja syyskuussa. Vastauksissa korostui erityisesti yhteisöllisyyden ylläpitämisen merkitys ja perehdytyksen puutteet. Kuormitusta koettiin tilanteen epävarmuudesta ja nopeista muutoksista sekä kasvomaskien käytön aiheuttamasta epämukavuudesta.
Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että koronapulssikyselyssä esille nousseisiin ongelmiin puututaan.

Työnantajan koronaviestintään ja esihenkilön tukeen oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Vuonna 2021 henkilöstöä palkittiin liikunta- ja kulttuuriseteleiden lisäsaldolla Covid 19-pandemian poikkeusolojen edellyttämän joustavuuden ja vastuullisen työskentelyn perusteella.

Sairauspoissaoloja oli 11,13 pv/hlö (11,29 pv/hlö v. 2020). Sairauspoissaolot ovat olleet jo usean vuoden ajan selkeästi alle kunta-alan keskiarvon (16,7 pv/hlö). Pitkäjänteisellä ja suunnitelmallisella työnantajan ja työterveyshuollon sekä henkilöstön kanssa tehty yhteistyö on tuottanut viimeisten vuosien aikana kunnalle merkittäviä säästöjä mm. sairauspoissaolojen vähentyessä.

Koulutukseen osallistuminen nousi vuoden 2020 tasosta 233 %/vakituinen työntekijä. Vakituinen työntekijä osallistui keskimäärin 10,4 koulutuspäivään (3,1 pv/hlö v. 2020). Koronasta johtuen kunnassa suositaan etäyhteydellä tapahtuvaa kouluttautumista. Kertomusvuoden aikana otettiin käyttöön koulutuslisenssi Hallintoakatemian sähköisiin koulutuksiin. Sähköisten koulutusjärjestelmien käyttöönottoa jatketaan ja laajennetaan vuoden 2022 aikana.

Tarkastuslautakunta toteaa strategisten tavoitteiden toteutuneen henkilöstön osalta hyvin. Eri-tyisesti tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita henkilöstön aktiiviseen kouluttautumiseen. On tosin vaikeata sanoa miltä koulutuksen muutos näyttäisi, jos se olisi tilastoitu samalla tavalla kuin vuonna 2020.

4 Tavoitteiden toteutuminen palvelualuekohtaisesti

4.1 Hallintopalvelut

Kunnanvaltuusto päätti toukokuussa 2021 kunnan palveluorganisaatiomuutoksesta. Hallintosääntö ja siihen liittyvä palkkiosääntö otettiin käyttöön 1.8.2021 lukien. Hallinto- ja luottamushenkilöorganisaatio muutettiin. Kunnanhallituksen alaisesta toiminnasta konsernijaosto lopetettiin, hyvinvointilautakunta sekä kuntakehityslautakunta siirrettiin muodostetuille uusille palvelualueille. Hallintopalveluihin rekrytoitiin markkinointisuunnittelija.

Konsernipalvelut toimiala muuttui hallinnon palvelualueeksi. Palvelutoiminnoista kuntakehityspalvelut ja työllisyys- ja kotouttamispalvelut sekä joukkoliikenne siirtyivät tekninen- ja elinvoimapalvelut palvelualueelle. Vapaa-aikapalvelujen tulosalue ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut siirtyivät sivistys- ja hyvinvointipalvelut palvelualueelle. Näiden siirtojen jälkeen hallinnon palvelualueen henkilöstömäärä on noin 25. Suurin tulosalue on kuntayhtymä Keusoten palvelut ja sen budjetti on noin 70 milj. euroa. Palvelualueen ja tulosalueiden talousarvio-, toteutuma ja vertailuvuoden luvut on esitetty uuden rakenteen mukaisina lukujen vertailukelpoisuuden hahmottamiseksi.

Valtuusto on hyväksynyt hyvinvointisuunnitelman alkuvuodesta 2022 vuosille 2022 – 2025. Kunnan strategia antaa raamin kuluvan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmalle. Hyvinvointisuunnitelman painopisteet ovat kaikenikäisten liikkumisen lisääminen, kaikenikäisten digiosallisuuden lisääminen, syrjäytymisen ennakointi ja osallisuuden vahvistaminen sekä turvallinen arki kaikille. Hyvinvointisuunnitelman mukaiset tavoitteet viedään talousarvioon.

Vuoden aikana tehtiin kaksi merkittävää palveluntuottajan muutosta. Kunta siirtyy Sarastia Oy:ltä talous- ja henkilöstöpalvelujen osalta Provincia Oy:n asiakkaaksi. Kuntien aiemmin yhdessä omistama Kuuma Ict Oy myytiin uudelle palveluntuottajalle Telia Oy:lle. Molemmat isot hankkeet ovat työn alla parhaillaan 2022 ja niiden onnistuminen aikataulussa on kriittistä kunnan palvelutoiminnalle.

Työttömyysaste oli vuoden 2021 lopussa Mäntsälässä 6,9 prosenttia ja Uudellamaalla 10,5 prosenttia. Työttömyys Mäntsälässä pieneni vuoden takaisesta 2,3 prosenttiyksikköä, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä lisääntyi. Kunnan asukasluku oli vuoden 2021 lopussa 20 839 henkilöä, missä oli liisäystä edelliseen vuoteen verrattuna 56 henkilöä. Kasvu oli 0,3 prosenttia, kun Mäntsälä 2026-ohjelman mukainen tavoite oli 0,5 %. Vuonna 2021 Mäntsälään muutti yhteensä 1 464 henkilöä ja vastavasti lähtömuutto oli 1 430 henkilöä.

Hankintaohje on päivitetty syksyllä 2021 ja Cludia -kilpailutusjärjestelmä on otettu käyttöön 1.1.2022 alkaen. Hankintaohjeessa on huomioitu ympäristönäkökulma, energiatehokkuus, kestävän kehityksen kriteeristön ohjeistaminen ja sosiaaliset sekä työllistämisaikutukset. Kunta on julkistanut kotisivuilla avoimena datana toimi- ja palvelualueiden ostot vuosilta 2018, 2019 2020.

Palvelualueen toimintatuotot olivat 2,1 milj. euroa ja talousarvio ylittyi (126,6 %). Toimintakulut olivat 73,3 milj. euroa ja toimintakate -71,2 milj. euroa. Palvelujen oston tehtiin talousarvion muutos, jossa määrärahaa lisättiin 2,5 milj. euroa. Henkilöstökulut ylittivät 0,18 milj. eurolla.

Suurimman tulosalueen sosiaali- ja terveystalvelujen kustannukset olivat 67,1 milj. euroa. Kustannuksista kuntayhtymän perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen kustannukset olivat 40,2 miljoonaa euroa ja erikoissairaanhoidon kustannukset 24 milj. euroa. Perusterveydenhuollon kustannukset toteutuivat lähes ennakkoon laskutetun mukaisena, ylitystä syntyi 0,2 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Erikoissairaanhoidon osalta kunta saa yli 3 milj. euroa hyvitystä alkuperäiseen talousarvioon nähden.

Suurimmiksi riskeiksi toimintakertomuksessa nostetaan Mäntsälän kunnan talouden tasapainoa tavoittelevan Mäntsälä2026 -ohjelman epäonnistuminen sekä tytäryhteisöille myönnettyjen takausvastuiden realisoituminen ja konsernin velkaantuminen (sisältäen vuokravastuut), joka vuonna 2021 oli 10 379 euroa/asukas. Merkittäväksi riskiksi nostettiin myös kunnan strategian toteutuminen yhdessä toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin, koskien mm. hyvinvointialueuudistuksen vaikutuksia kunnan talouteen ja toimintaan sekä väestörakenteessa tapahtuvia muutoksia, koskien esim. lapsimäärän vähentymistä. Tietosuojan ja tietoturvan haasteet todettiin myös merkittäväksi yleiseksi riskiksi, jonka rooli korostuu vastaisuudessa edelleen. Rekrytointiongelmät, henkilöstön uupuminen, sairaspöissaolot ja ns. avainhenkilöriski tunnistettiin keskeisiksi henkilöstörisikeiksi. Kunnan kiinteistöihin liittyvät riskit koskien tilojen vajaakäyttöä, sisäilmaongelmia ja korjausvelkaa nostettiin myös keskeisimpien riskien joukkoon.

Mäntsälä 2026 -ohjelman mukaiset tavoitteet ovat osin jääneet toteutumatta tai ovat epämääräisiä. Hallintopalveluiden tavoitteet osana Mäntsälän talouden tasapainotussuunnitelmaa tulee määrittellä selvemmin ja konkreettisemmin. Kunnan velkaantuminen tulee saada hallintaan.

4.2 Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa varhaiskasvatus-, opetus- ja elinikäisen oppimisen palveluita ja hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita.

Palvelualueen toimintatuotot olivat 4,2 milj. euroa ja talousarvio ylittyi (121,6 %). Toimintakulut olivat 52,0 milj. euroa (97,4 %) ja toimintakate -47,8 milj. euroa (95,7 %). Merkittävimmät määrärahasäykset tehtiin henkilöstömenoihin ja tuet ja avustukset -tuloihin. Henkilöstökulut toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti. Kaikki toimintakulujen tuloryhmät toteutuivat suunnitellusti tai alittivat talousarvion. Toimintatuloissa sekä myyntituotot että tuet ja avustukset toteutuivat suunniteltua paremmin.

Kunnassa toimii myös hyvinvointia ja terveyttä edistävä hyte-työryhmä. Organisaatiomuutoksen yhteydessä päätettiin, että sen valmistelusta vastaa sivistys- ja hyvinvointi palvelualueelle sijoitettu hyvinvointipäällikkö. Työryhmässä ovat edustettuna kaikki kunnan palvelualueet, hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja sekä vaikuttamistoimielinten (Ikäihmisten neuvosto, vammaisneuvosto) nimeämät edustajat.

Kunnan monialainen hyvinvointiryhmä on määritellyt toimialojen valmistelun pohjalta tavoitteet vuosille 2022-2025. Yhteiset hyvinvoinnin edistämisen painopistealueet ovat kaikenikäisten liikkumisen lisääminen, digiosaamisen vahvistaminen, syrjäytymisen ennakointi ja osallisuuden vahvistaminen, sekä turvallisuuden vahvistaminen.

Opetuspalvelut

Koronatilanne vaikeutti palvelutuotannon järjestämistä. Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella tulevana tilikausina tulee reagoida lasten ja nuorten yksinäisyyden, ahdistuneisuuden sekä kiusaamisen ja väkivallan uhkan kokemuksiin. Pandemian jatkuminen kuormitti opetushenkilöstöä. Opetussuunnitelman valmistelu toteutui suunnitellusti. Oppivelvollisuusudistuksen valmistelu onnistui ja opiskelijoiden ohjaus oli tuloksellista. Samanaikaisesti käynnistettiin alueellinen valmistelu tutkintoon valmistavasta koulutuksesta Keudan johdolla.

Opetuksen tulosalueen tiimit koostuvat hallinnon, rehtoreiden ja koulujen henkilöstön edustajista. Tiimityöskentely on edistänyt henkilöstön osallisuutta ja vaikuttavuutta. Tiimityö on tuottanut onnistumisia mm. yrittäjäkasvatusta ja menetelmällisyyttä edistävä toiminta ja kiusaamisen vastainen työskentely ovat vahvistuneet kaikissa kouluissa. Ehnroosin koulu pilotoi harrastaminen, liikkumisen ja hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä liikunta-lähikoulu -ajattelun mukaisesti.

Opetuspalvelun toimintatuotot olivat 2,6 milj. euroa (toteutuma 134,8 %) ja toimintakulut 33,5 milj. euroa (toteutuma 100,2 %).

Varhaiskasvatus

Vuodelle 2021 asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Koronapandemia on vaikuttanut työssäjaksamista ja hyvinvointia heikentävästi. Vuosi 2021 oli varhaiskasvatuksessa paikallisten varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmaa täydentävien pedagogisten asiakirjojen laatimisen ja päivittämisen vuosi.

Varhaiskasvatuspalveluissa merkittävin muutos oli esiopetuksen järjestämistä vastuun siirtyminen opetuspalveluista varhaiskasvatuspalveluihin. Varhaiskasvatuksen kunnallisten palveluiden rakenne muutos eteni, kun Koskenrannan päiväkoti Amandan rakennushanke käynnistyi. Myös yksityisen koteihoidontuen kuntalisästä luovuttiin kesällä 2021.

Varhaiskasvatuksen hoitopäivien lukumäärä lisääntyi vuonna 2021, koska vuonna 2020 poikkeustilanteessa suositus oli pitää lapset kotona. Varhaiskasvatuksen kokopäivähoidon hoitopäivien määrä lisääntyi 15 % ja osapäivähoidon 21 % edellisvuodesta.

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot olivat 1,2 milj. euroa (toteutuma 109,2 %) ja toimintakulut 14,9 milj. euroa (93,6 %).

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminta käynnistyi elokuussa 2021, kun Mäntsälän kunnan uusi organisaatio otettiin käyttöön. Uudelle tulosalueelle siirtyivät vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut. Sivistys- ja hyvinvointialalla on valmisteilla Mäntsälä liikkuu 2026- hanke, jolla tavoitellaan liikkeelle toimia hyvinvoinnin ja terveyden vahvistamiseksi sekä soten menokasvun taittamista (noin 55.000 - 65.000 euroa/vuosi).

Tulosalueella koronapandemian vaikutukset olivat merkittäviä ja supistivat palvelutarjontaa erityisesti vuoden 2021 alkupuolella, kun kansalaisopiston ja kirjaston palvelujen sulkeminen tai osittainen rajoittaminen vaikuttivat merkittävästi kuntalaisiin, henkilöstöön ja talouteen. Myös muilla tulosalueilla koronan vaikutus oli merkittävä. Peruskoulut ja lukio olivat kevätlukukaudella vaihdellen lähi- ja etäopetuksessa. Päiväkodit olivat auki, mutta myös niihin koronalla oli laajoja vaikutuksia, erityisesti tämä huomattiin sijaishenkilöstön saatavuuden vaikeutumisena.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palveluiden toimintatuotot olivat 0,3 milj. euroa (toteutuma 91,4 %) ja toimintakulut 3,0 milj. euroa (toteutuma 89,0 %).

Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että kuntalaisten hyvinvointiin kiinnitetään poikkeuksellisten vuosien jälkeen suurempaa huomiota. Hyvinvoinnin kehittymistä tulisi raportoida.

4.3 Tekninen ja elinvoimapalvelut

Teknisten palvelujen tehtävänä on huolehtia kunnan toimitilojen ylläpidosta ja rakentamisesta, kunnatekniikan, talousmetsien, maan- ja lumenkaatopaikoista, liikuntapaikkojen sekä puistojen ja yleisten alueiden rakentamisesta ja ylläpidosta sekä avoimesta joukkoliikenteestä. Lisäksi hoidetaan toimielimien (lautakunta ja sen jaos) valmistelutehtävät, sekä huolehditaan palvelukeskuksen talous-, hallinto-, ja henkilöstöasioiden hoitamisesta. Teknisten palvelujen toiminta-ajatuksena on kehittää kuntaa tuottamalla yhdyskunta- ja tekniset palvelut kuntalaisille tehokkaasti, taloudellisesti ja tasapuolisesti huomioiden ympäristön laatu ja arvot.

Organisaatiouudistus sekä tekninen ja elinvoimapalvelualueen muodostaminen 1.8.2021 alkaen on sujunut suunnitellusti. Uusia ja yhteisiä toimintatapoja on otettu käytäntöön ja synergiaetua on saavutettu useissa toiminnoissa. Ateria- ja puhtauspalveluiden omatuotannon aloittaminen ja uusi

organisaatio 1.7.2021 alkaen on toteutunut tavoitteen mukaisesti.

Palvelualueen toimintatuotot olivat 25,2 milj. euroa ja talousarvio alittui hieman (98,2 %). Toimintakulut olivat 20,8 milj. euroa (98,8 %) ja toimintakate 4,4 milj. euroa (96 %). Merkittävimmät määrärahalisäykset tehtiin palvelujen ostoihin. Henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 0,35 milj. eurolla. (94,9 %). Palvelujen ostot ylittivät muutetun talousarvion 94.000 eurolla (101,5 %).

Koko palvelualueen tulos oli koronapandemian aiheuttamista rajoitteista huolimatta lähes suunnitelman mukainen. Toimintatuotot jäivät poikkeusolojen vuoksi alle talousarvion 0,45 milj. euroa ateria- ja puhtauspalveluissa sekä toimitilapalveluissa. Toimintakulujen osalta säästöä kertyi 0,25 milj. euroa samoilta tulosalueilta. Suurimmat säästöt kohdistuivat henkilöstömenoihin (0,35 milj. euroa).

Työllisyyspalveluiden osalta työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannuskasvu oli merkittävä. Edellisen vuoteen nähden nousua oli 0,2 milj. euroa. Nousu johtui koronapandemiatilanteen aiheuttaman pitkäaikaistyöttömyyden pitkittymisestä yli 1000 päivää kestäväksi, jolloin kunnan maksuosuus monen pitkäaikaistyöttömän työmarkkinatuesta nousi 50 %:sta 70 %:iin.

Tarkastuslautakunta katsoo, että talousarvion lukujen ja toteutuneiden lukujen ero selittyypääsiassa vuoden 2021 koronaepidemiatilanteen aiheuttamista toiminnan muutoksista ja erityisjärjestelyistä.

4.4 Kuntakehityspalvelut

Kuntakehityspalvelut käsittää maankäytön, asuminen ja liikenteen. Organisaatiomuutoksen myötä asuntotoimi ja joukkoliikenne siirtyivät uusina tehtävinä palvelualueelle. Vuosi 2021 toteutui pääosin suunnitellun mukaisesti.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet tavoitteiden mukaisesti. Isoin yksittäinen hanke, yleiskaava, viivästyi suunnitellusta aikataulusta henkilöstövaihdosten johdosta. Asemakaavoitus on edennyt kaavoituskatsauksen mukaisesti. Pientalotonttikysyntä oli vuonna 2021 ennätysvilkasta. Kunta myi tai vuokrasi vuoden aikana yhteensä 32 omakotitalotonttia. Uusia tonttialueita tarvitaan myyntiin. Yritystonttikysyntä on myös vilkastumassa. Linnala II kaava sai lainvoiman ja uusia yritystontteja tulee myyntiin vuoden 2022 aikana.

Mäntsälän kunta on ollut mukana Kuntien Tieran kilpailutuksessa paikkatiedon hallintaan ja ohjelmistoympäristöön. Päätöksiä asiassa ei vielä ole. Lisäksi Lupapiste-palvelun uusi sopimuskausi on alkanut syksyllä 2021. Ohjelmistokulujen arvioidaan kasvavan.

Vuoden 2021 aikana ei ole ollut isoja luvituskohteita, mitä näkyy toimintatuotoissa. Toimintatuotot toteutuivat noin 0,1 milj. euroa suunniteltua pienempänä. Henkilöstökuluissa ja palvelujen ostoissa talousarvio alittui yhteensä 0,12 milj. eurolla. Palvelualueen toimintatuotot olivat yhteensä 1,1 milj. euroa ja toimintakulut 1,9 milj. euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että organisaatiomuutoksella ei ole ainakaan toistaiseksi ollut konkreettisia vaikutuksia kuntakehityspalveluihin.

5 Investoinnit

Yksittäisten hankkeiden osalta tapahtui budjetin ylityksiä, mutta kokonaisuudessaan investointi-budjetti alittui noin 1,0 milj. eurolla. Kunnan nettoinvestointien määrä oli 13,4 milj. euroa, josta aktivoitavien investointien määrä oli 6,3 milj. euroa. Leasing-rahoitteisten investointien määrä oli 7,1 milj. euroa.

Merkittävimmät vuonna 2021 toteutuksessa olleet investointikohteet olivat päiväkotia Amandan uudisrakennus (2,5 milj. euroa), Ehnroosin koulu (leasing-rahoitus), rakennusten korjaustyöt sekä kunnallistekniikan hankkeet (yhteensä 1,7 milj. euroa), joihin lukeutuvat muun muassa rautatie-aseman pysäköintialue, Viertolantie sekä teiden päällystystyöt. Ehnroosin ja Amandan rakennus-hankkeet ovat monivuotisia ja jatkuvat vuonna 2022.

Hepolan koulun, Myllymäen koulun ja vesiliikuntakeskuksen eri suunnitteluvaiheet toteutuivat aikataulun ja niille varattujen määrärahojen mukaisesti. Hepolan koulun vesikaton korjauksen rakennusurakka on tilikauden päättyessä kilpailutusvaiheessa.

Kuntatekniikan hankkeita toteutettiin 2,4 milj. eurolla. Investointien kustannus nettona oli 2,3 milj. euroa, mikä alitti talousarvion 0,3 milj. eurolla. Liikenteen osuus kuntatekniikan investoinneista oli 1,3 milj. euroa.

Rakennusten peruskorjauksia toteutettiin 0,19 milj. eurolla. Peruskorjauksissa toteutettiin kunnantalon vesikaton kunnostus, paloaseman korjaustöitä sekä keskuskeittiön lämmönvaihtimen uusinta ja patteriverkoston perussäätö.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuoden 2021 investoinnit toteutuivat pääsääntöisesti suunnitelmien mukaisesti.

6 Kuntakonserniin kuuluvat yhtiöt

Mäntsälän kunnan hallintosäännön mukaisesti kuntakonsernin johdon muodostavat kunnanhallitus, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, tekninen johtaja ja sivistysjohtaja. Kunnanhallituksen puheenjohtajalla ja kunnanjohtajalla on ollut läsnä- ja puheoikeus Nivos Oy:n ja Mäntsälän Yrittäjien Yhteistyö Oy:n hallituksen kokouksissa. Konserniyhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan osavuosisikatsauksien yhteydessä ja tarvittaessa konserniyhteisöjen edustajia on kuultu hallituksen kokouksissa.

Valtuusto on hyväksynyt 10.12.2018 konserniohjeen ja hyvä hallinto- ja johtamistapa ohjeistuksen noudatettavaksi 1.1.2019 alkaen. Konserniohjetta ollaan päivittämässä tilikauden 2022 aikana. Vuoden 2021 talousarviossa tytäryhtiöille asetettiin tavoitteet. Yhtiöt raportoivat toiminnastaan sekä talouden ja tavoitteiden toteutumisesta osavuosisikatsauksissa maaliskuun, kesäkuun ja syyskuun tilanteiden mukaisesti. Tilinpäätöstä varten toimitetaan tiedot tavoitteiden toteutumisesta.

6.1 Nivos Oy

Yhtiön toimiala on sähkö-, lämpö- ja kaasuliikelaitostoiminta sekä sähkön, lämmön ja kaasun tuotanto, hankinta ja siirto ja niihin liittyvä kauppa, muu energialiiketoiminta, vesiliikelaitostoiminta, tietoliikennetoiminta, sekä niihin liittyvä hyödykkeiden, tuotteiden, tarvikkeiden ja palveluiden valmistus, kauppa, asennus ja urakointi ja muu liike- ja palvelutoiminta.

1.1.2020 astui voimaan Nivos Energian osittain jakautuminen. Osittaisjakautumisessa Nivos energiasta siirtyi kaukolämpöverkosto Nivos Vesi ja Lämpö Oy:öön ja sähkö-, kaasu- ja valokuituverkostot Nivos Verkot Oy:öön. Nivos Palvelut Oy:öön siirtyi osittaisjakautumisessa käyttö-, urakointi-, ja asennuspalvelut.

Nivos-konsernin kokonaisliikevaihto oli yhteensä 27,1 miljoonaa euroa ja 25,1 milj. euroa vuonna 2020. Molemmista tuloksista on eliminoitu yritystenkeskinäiset kaupankäynnit. Liikevoitto jäi 0,4 milj. euroon (0,8 milj. euroa v. 2020) raaka-aineiden kustannusnousun vuoksi. Omavaraisuusaste liittymismaksut mukaan lukien 30 %. Nivos-konsernilla ulkopuolista velkaa oli vuoden 2021 lopussa noin 93 miljoonaa euroa. Nivos -konsernin investoinnit olivat 6,6 miljoonaa euroa vuonna 2021.

Nivos Oy:n kannattavuus ja kyky tilittää kunnalle sen antamasta pääomalinasta haluttu korko on ollut lähinnä Nivos Verkot Oy:n varassa. Kunnan taloudenpidon kannalta tämä on riski. Kuten myös Fennovoimaan sijoitetun pääoman mahdollinen alaskirjaus.

6.2 Mäntsälän Kodit Oy

Mäntsälän Vuokra-asunnot Oy vaihtoi nimeä tilikauden aikana ja uusi nimi Mäntsälän Kodit Oy rekisteröitiin 27.1.2021. Osana yhtiön talouden tervehdyttämistoimia yhtiö korvasi rahoituslaitoksilta otettuja pitkäaikaisia lainoja kunnalta nostettavalta korkotasoltaan edullisemmalla lainalla. Mäntsälän Kodit Oy nosti Mäntsälän kunnalta yhteensä 19,7 milj. euron lainan. Velkaa Mäntsälän Kodit Oy:llä oli vuoden 2021 lopussa noin 26 milj. euroa. Lainamäärä on vähentynyt 331.000 eurolla vuonna 2021.

Liikevaihto vuonna 2021 oli 3,0 milj. euroa (3,1, milj. euroa vuonna 2020). Liikevoitto laski merkittävästi edellisvuodesta. Liikevoitto oli 0,24 milj. euroa, kun se oli 0,8 milj. euroa vuonna 2020.

Mäntsälän Kodit Oy:llä oli 402 asuntoa vuoden 2021 lopussa. Asuntojen vuokrausaste vuonna 2021 oli 98,01 % (99,16 % v. 2020). Asuntohakemuksia oli 111 kpl jonossa (81 v. 2020). Asuntojen vaihtuvuus oli 25,56 %.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota yhtiön mittavaan lainamäärään ja kykyyn selviytyä takaisinmaksusta.

6.3 Mäntsälän Jäähalli Oy

Mäntsälän Jäähalli Oy:n liikevaihto oli 0,36 milj. euroa vuonna 2021. Liikevaihto kasvoi edellisvuodesta. Jäähalli sai kunnalta toiminta-avustusta vuoden aikana sulku- ja rajoitustoimista aiheutuvien tappioiden kattamiseksi noin 0,38 milj. euroa. Tästä yhtiö palauttaa tilikauden 2022 aikana noin

64.000 euroa.

Jäähallin vuosi 2022 alkoi myös rajoitustoimenpiteillä ja lajin harrastajamäärät ovat tippuneet. Koronaviruspandemiasta johtuen viisi joukkuetta on lopettanut toimintansa. Tältä osin myös vuosi 2022 tulee näyttäytymään vaikeana. Kunnanhallitus edellytti Jäähallia talouden tervehdyttämissuunnitelman.

Mäntsälän Jäähalli Oy:n rakennushankkeen toisen jäähallin ja siihen liittyvien oheistilojen rakennushanke on valmistunut. Vuoden 2021 investointimenot olivat 7,5 milj. euroa ja velkaa yhtiöllä on tilinpäätöshetkellä 6,3 milj. euroa. Mäntsälän kunta on takaajana rakennushankkeenlainoituksessa 5,67 milj. euron osalta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että koronapandemiatilanne on vaikeuttanut jäähallintaloudellista tilaa merkittävästi. Rakennushankkeeseen liittyy merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia riskejä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan myös kunnan olisi mietittävä toimenpiteitä jäähallin käyttöasteen lisäämiseksi.

6.4 Mäntsälän Yrityskehitys Oy

Mäntsälän yrityskehitys Oy vastaa elinkeinopoliittisesta valmistelusta Mäntsälän kunnassa, myös kunnan markkinointipalveluiden tuottaminen on siirretty Mäntsälän Yrityskehityksen vastuulle. Mäntsälän Yrityskehitys on velaton ja yhtiön liikevaihto oli 0,36 milj. euroa vuonna 2021. Mäntsälän Yrityskehityksestä 70 % omistaa kunta, 30 % Nivos Oy.

Mäntsälä on Suomen elinvoimaisimpia kuntia. Suomen Kuntaliiton tuore elinvoimaindikaattoritalasto kertoo mihin suuntaan kunnat ovat elinvoimaisuudessaan menossa. Mäntsälä pärjää erinomaisesti. Tilastot antavat selkeän kuvan kunnan elinvoiman kehityksestä ja vertailusta muihin kuntiin. Uudenmaan vertailussa Mäntsälä on sijaluvulla viisi. Edellä olivat Sipoo, Espoo, Helsinki ja Vantaa.

6.5 Mäntsälän toimistotalo Oy

Mäntsälän kunnan ja Eteva –kuntayhtymän omistaman kiinteistöyhtiön toimialana on maanvuokrasopimukseen perustuen hallita omistamillaan maa-alueilla sijaitsevia rakennuksia tai sille rakennettavia rakennuksia.

Yhtiön talous on toteutunut tasaisesti sen toimintavuoden aikana. Lainakanta oli pienentynyt noin 3,6 miljoonaan euroon.

7 Muut havainnot

Mäntsälän kunnan lainakanta asukasta kohden oli vuoden 2021 lopussa 4742 euroa ja velan määrä on ylittänyt valtakunnallisen keskiarvon (vuonna 2021: 3476 euroa). Kunnan lainakanta 31.12.2021 tilinpäätöshetkellä kassavarat huomioiden on 4379 euroa / asukas. Vuoden 2021 lopussa kuntakonsernin lainakanta oli 10739 euroa/asukas.

Mäntsälän väkiluku on ollut pienessä kasvussa useamman vuoden ajan. Strategisten tavoitteiden mukaisesti Mäntsälän kunnassa halutaan varmistaa osaava ja hyvinvoiva henkilöstö.

Tarkastuslautakunta katsoo että:

-Kunnan on jatkettava tulo-rahoituksen riittävyttä vahvistavi toimenpiteitä ja samalla jatkaa talouden sopeuttamisohjelman toteuttamista.

-Sote-palveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle edellyttää sekä rakenteellisia että taloudellisia toimenpiteitä.

-Mäntsälä 2026 sopimuksen tavoitteet ovat toteutuneet vain osittain.

-Kuntastrategista ohjausta tulee vahvistaa. Toimialakohtaiset tavoitteet tulisi olla johdettavissa-kuntastrategian tavoitteista sekä arvioitavissa kuntastrategisia tavoitteita vasten.

8 Vuoden 2020 arviointikertomuksen vastineet

Kunnanvaltuusto on antanut vastineensa vuoden 2020 arviointikertomukseen kokouksessaan 11.10.2021. Tarkastuslautakunta on käsitellyt arviointikertomusvastineet 10.11.2021 ja merkinnyt saadut vastineet tiedoksi.

9 Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että valtuusto velvoittaisi kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin (tekstissä vahvennettuna ja kursivoituna) valtuustolle sekä tarkastuslautakunnalle lokakuun loppuun mennessä.

Kunnan tilintarkastaja on esittänyt vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisten toimielinten jäsenille sekä viranhaltijoille. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon ja esittää kunnanvaltuustolle, että vuoden 2021 tilinpäätös hyväksytään ja kunnan taloutta ja hallintoa hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtävälalueiden johtaville viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.–31.12.2021.

Vakuudeksi Mäntsälässä 11.5.2022

Erkki Laukkanen
puheenjohtaja

Pauli Goltz

Harri Kuokkanen

Tanja Huittinen

